

PŘÍRUČKA K PSANÍ PROTIDLUHOVÝCH PROJEKTŮ (V RÁMCI VÝZEV OPZ KPSVL)

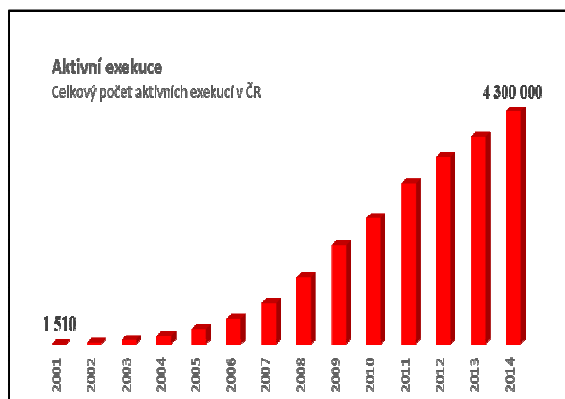
V rámci podpory obcí / svazků obcí zařazených do Koordinovaného přístupu SVL při přípravě projektových žádostí byl připraven následující podpůrný materiál jako podklad pro setkání obcí nad možnostmi přípravy projektů k řešení dluhů.

Materiál je primárně určen zástupcům obcí, kteří se chystají podat projekt na řešení zadluženosti a předluženosti obyvatel na svém území.

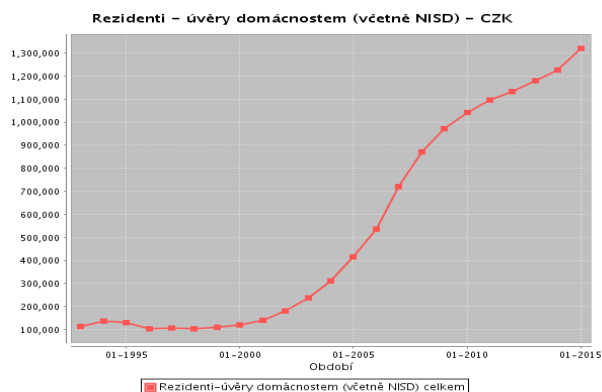
I. Důvody k aktivnímu přístupu obcí a dalších potenciálních žadatelů k řešení dluhové problematiky (Strategie boje proti sociálnímu vyloučení 2016 – 2020)

Již delší dobu je rostoucí zadluženost a současně předluženost obyvatel vnímána jako závažný problém ve většině členských států EU. Nekontrolovaný nárůst zadluženosti může snadno ohrozit stabilitu sociálního systému a celé ekonomiky. Předlužení je v mnoha případech příčinou **sociální exkluze jednotlivců a rodin**, vede k sociálním a zdravotním problémům a může ohrozit základní potřeby dětí. Zvláštním problémem je pak prohlubující se zadlužování sociálně vyloučených skupin obyvatelstva.

Rostoucí předluženost obyvatel je aktuálně velkým problémem i v České republice. Ke konci roku 2014 čelilo exekucím 909 tisíc lidí¹ (téměř 10% české populace). Celkový počet aktivních exekucí se již přehoupl přes 4,5 milionu², závratně roste **počet lidí s více než 3 exekucemi**³, kterých je již téměř 500 tisíc, a exekučním příkazem je již postiženo více než 120 tisíc důchodů. Celková exekučně vymáhaná jistina pak překračuje 300 miliard korun (tj. bez nákladů příslušenství). Trend nárůstu počtu exekucí a zadluženosti v ČR ilustrují následující grafy.

Graf č. 1: Vývoj počtu aktivních exekucí (2001-2014)⁴

Graf č. 2: Vývoj zadluženosti českých (1995 - 2015)

¹ Právnické i fyzické osoby. Zdroj: Exekutorská komora ČR

² Pouze exekuce evidované Exekutorskou komorou ČR, neobsahuje výkony správních rozhodnutí (správní exekuce)

³ Jeden ze základních indikátorů předluženosti a aktuálního či potenciálního rizika sociálního vyloučení.

⁴ Graf vychází ze statistických údajů Exekutorské komory ČR

Toto jsou jedny ze základních ukazatelů, které velmi nepříznivě indikují negativní vývoj zadluženosti a předluženosti obyvatel v ČR.

Rostoucí předluženost v kombinaci se stále se snižujícím věkem lidí postižených předlužením tak s sebou nese dalekosáhlé **ekonomické důsledky** (pokřivení trhu práce, klesající příjmy státu z daní a sociálního pojištění, rostoucí výdaje státu na sociální dávky, prevenci a řešení následků kriminality, zvýšené výdaje na zdravotnictví atp.) a **sociální důsledky** (alkoholismus, patologické hráčství, drogová závislost, kriminalita, ztráta bydlení, sociální vyloučení).

Velmi diskutované jsou pak hlavní příčiny tohoto stavu. V první řadě nelze samozřejmě opomenout odpovědné chování každého občana. Na počátku problému často bývá nezodpovědné zadlužení a následná liknavost při řešení problému se splácením. Často jsou příčiny objektivní, jako je ztráta zaměstnání, dlouhodobá nemoc, nehoda atp. Bohužel se v praxi velmi často ukazuje, že problematika předluženosti domácností je velmi výrazně přizívována a zhoršována nastavením současného systému. Hlavně pak nedostatečnou regulací nebankovního trhu spotřebitelských úvěrů, nedostatečnou kontrolou ze strany ČOI jakožto dohledového orgánu, zneužíváním rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách, rozšířeností nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách (a jejich přiznávání soudy v první instanci) a existujícím obchodem s dluhy. Celý systém pak silně dopadá hlavně na sociálně nejzranitelnější skupiny obyvatel, přispívá k růstu počtu sociálně vyloučených osob a potažmo i kumulaci sociálně vyloučených lokalit. **Zadluženost** je mimo jiné uváděna jako jedna z **hlavních příčin ztráty bydlení**, která následně může vést až k **sociálnímu vyloučení**.

Jedním z nedostatků současného systému je **neexistence komplexní datové základny detailních** (a často i agregovaných) **kvalitativních a kvantitativních dat týkající se zadluženosti jednotlivců a domácností nejen v rámci sociálně vyloučených lokalit, ale i v rámci celé ČR**. Neexistence (nebo nedostupnost) takto klíčových statistických údajů, které by bylo možno podrobit obsáhlé analýze a sledování vývoje v čase z různých demografických, sociálních či ekonomických pohledů způsobuje, že se diskuze a debaty nad potenciálními úpravami stávajících platných právních předpisů vedou ve velmi obecné rovině bez přesné kvantifikace rozsahu diskutovaného problému. To následně vede k tomu, že návrhy novel klíčových zákonů⁵ přichází mnohdy pozdě, mohou být nekonceptní a v důsledku mnoha připomínek se celý proces prodlužuje, místo aby reagoval pohotově, pružně a v co nejkratším termínu. Současně nedostupnost výše uvedených dat způsobuje špatné zacílení preventivních a intervenčních opatření i mimo legislativní proces. Důsledkem je zhoršující se situace v oblasti zadluženosti a předluženosti obyvatelstva, která se výrazně promítá do nárůstu **počtu lidí ohrožených sociální exkluzí**. Zadluženost se tak stává zásadním fenoménem problematiky sociálně vyloučených lokalit.

Dalším aktuálním problémem je, vzhledem k vývoji zadluženosti a předluženosti obyvatel ČR, i **nedostatečná kapacita systému dluhového poradenství**. Tento nedostatek vede ke špatné dostupnosti těchto bezplatných služeb, k zapojení soukromého sektoru do oblastí, které jsou nedostatečně pokryty⁶ a vyšší koncentraci „lichvářských“ společností a všemožných nekalých praktik. Současně dotčené skupiny obyvatel nejsou dostatečně

⁵ V této oblasti jde zejména o Občanský soudní řád a Exekuční řád, Zákon o spotřebitelském úvěru a Insolvenční zákon.

⁶ Například v oblasti oddlužení dle Insolvenčního zákona existuje velké množství komerčních Oddlužovacích agentur, které nabízejí často velmi nekvalitní služby a mnohdy za absurdně vysoké poplatky (navíc ve většině případů protizákonně).

informováni o možnosti využití bezplatných dluhových poraden. I to je jeden z důvodů, proč často přicházejí do poraden příliš pozdě.

Regulace nebankovního trhu spotřebitelských úvěrů včetně změny dozorového orgánu je v tuto chvíli již v legislativním procesu a očekává se přijetí této novely s předpokládanou účinností od poloviny roku 2016. Ačkoli tato významná novela výrazně reguluje trh spotřebitelských úvěrů poskytovaných nebankovními subjekty, je třeba zajistit, aby také fungoval efektivní dohled nad činností všech nebankovních subjektů. Mimo rámec této regulace zůstává stále několik bodů⁷, které zůstávají otevřeny a měly by být řešeny v rámci dalších legislativních i nelegislativních opatření. Je třeba si také uvědomit, že nedostatečné nastavení právní ochrany spotřebitele nejvíce ohrožuje nízkopříjmové a sociálně vyloučené skupiny obyvatel.

Jednou z hlavních příčin současného stavu je pak i **nedostatečná finanční gramotnost a kvalitní osvěta** obyvatelstva. Tato oblast byla na základních i středních školách dlouho opomíjena. V současné době je již výuka finanční gramotnosti na základních i středních školách povinná, chybí však vymezení povinné časové dotace, které by mělo být navázáno na individuální regionální potřeby škol v souvislosti s distribucí předlužených osob v rámci ČR. V důsledku toho tak mnoho škol řeší zařazení do osnov několika málo hodinami finanční gramotnosti v rámci školního roku, což je dotace zcela nedostatečná.

Problém zadluženosti obyvatel České republiky může být chápán jako ilustrativní příklad evropského sociologického diskurzu, v němž je sociální exkluze chápána spíše jako důsledek selhání společnosti než selhání jedince. Lze totiž oprávněně upozornit na výrazné nedostatky systému, který umožnil vznik početné a stále rostoucí skupiny populace nacházející se ve stavu předlužení.

Klíčové problémy

- Vysoký počet osob v exekuci, vysoký počet aktivních exekucí a jejich nadužívání;
- Strmý růst počtu vícenásobných exekucí jako jednoho z indikátorů potenciálního sociálního vyloučení;
- Existující obchod s dluhy a velké množství predátorských společností
- Snižující se věk osob žádajících o řešení úpadku formou oddlužení podle insolvenčního zákona;
- Nedostatečná data o zadluženosti obyvatel v sociálně vyloučených lokalitách a struktura jejich dluhů
- Nedostatečná finanční a dluhová gramotnost obyvatelstva;
- Neexistence mírnější varianty oddlužení dle Insolvenčního zákona.

POZN: další informační zdroje:

Příčiny vzniku dluhů jsou popsány např. v příručce neziskové organizace Člověk v tísni (Metodika dluhového poradenství, 2013, Člověk v tísni, dostupné online: <https://www.clovekvitisi.cz/uploads/file/1379086541-Dluhov%C3%A1%20metodika%20mail.pdf>) – jedná se o dluhy ze zákona (zdravotní pojištění, daně, živnostní, povinné ručení, pokuty) a ze smluv (nájem, energie, půjčky, ručitelství a dluhy vzniklé v rámci společného jmění manželů).

⁷ Zneužívání rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách, neexistence místní příslušnosti exekutorských úřadů, malá vymahatelnost práva v souvislosti s postavením spotřebitele, nedostatečná kontrola dohledových orgánů aj.

II. Identifikace vazby projektového záměru

Vazba projektového záměru určuje zaměření / rámec projektu, zvláště z jakých zdrojů bude projekt financován – ze kterého operačního programu, na který cíl operačního programu navazuje.

III. Analýza výchozí situace – popis situace dle sběru dat

Přípravě projektové žádosti by měla předcházet **podrobná analýza situace v obci**. Informace o situaci a potřebách cílových skupin může získat obec/ či jiný žadatel ze situační analýzy, strategického plánu, vlastním výzkumem v terénu či ze zpráv předchozích místních šetření, případně od neziskových organizací působících v oblasti registrovaných sociálních služeb (zvláště terénních) nebo přímo působících v oblasti dluhů (např. provozujících již existující dluhové poradny). Zdrojem může být také Exekutorská komora ČR a místně příslušný soud. V případě, že není provedena vlastní analýza situace, je nutné přebírat informace z aktuálních zpráv předchozích místních šetření. Pokud již v daném území s výskytem SVL existují služby podpory cílové skupiny, je potřeba jejich působení (jako je délka působení, cílové skupiny, kapacita, počet pracovníků zabývajících se problematikou, případné zdroje fungování jejich činnosti) uvést v projektové žádosti a popsat způsoby spolupráce s existujícími službami, projekty, organizacemi působícími v oblasti dluhů.

1. KDO: Určení cílové skupiny: v rámci projektové žádosti je třeba určit kdo, kde, v jakém věkové struktuře, v jakém počtu potřebuje podpořit

Příklad 1: 100 osob starších 18 let v území s výskytem SVL (s uvedením bližší specifikace SVL), které mají problémy se splácením svých finančních závazků (dluhů).

Příklad 2: 100 žáků středních škol starších 15 let pro působení v oblasti prevence zadlužování (doplňkové vzdělávání v oblasti finanční a dluhové gramotnosti).

Příklad 3: 100 osob s aktuálním dlužným nájemným vůči městu.

2. CO: Určení problému k řešení: v rámci projektu je třeba určit, jaké problémy cílová skupina a obec či jiný žadatel řeší, návazně na ně pak i na jaké problémy se při řešení bude soustředit projektová žádost.

Dle potřeb cílové skupiny a podmínek schválených operačních programů na programové období 2014-2020 budou v projektové žádosti stanoveny cíle projektu a následně definovány klíčové aktivity, které cílí na jednu z oblastí dluhové problematiky: prevenci dluhů, intervenci a kompenzaci.

Příklad 1: Nízká úroveň finanční gramotnosti absolventů středních škol

Příklad 2: Nízká informovanost občanů v oblasti dluhové problematiky (existence dluhové poradny, nekalá jednání, úvěrové podvody, možnosti oddlužení aj.)

Příklad 3: Rostoucí počet domácností s dluhem vůči obci (nájemné, odpady aj.) a rostoucí celkový objem dluhu.

Problémů, na které se projekt bude zaměřovat, může být identifikováno několik a projekt může plánovat zajištění provázaného systému logicky navazujících aktivit pro různé cílové skupiny jako komplexní řešení obce v oblasti boje proti dluhům. V rámci výzev KPSVL v OPZ je nutný soulad projektu s existujícím Strategickým plánem sociálního začleňování a je vyžadováno potvrzení o souladu jako povinná příloha. Ve výzvách mimo KPSVL OPZ potvrzení o souladu se SPSZ není povinnou přílohou.

IV. Soupis možných aktivit projektu a jejich specifikace (JAK řešit stávající problém)

Každá výzva má definované možné aktivity různě, proto lze popsat níže uvedené jako příklad.

Projekty, které se vztahují k řešení dluhové problematiky lze podávat v rámci aktivity- **Programy právní a finanční gramotnosti a na prevenci a řešení zadluženosti a předluženosti (včetně poradenství), aktivity zaměřené na předcházení ekonomické nestability osob z cílové skupiny.**

Každou aktivitu je možné kombinovat, pokud není přímo ve výzvě stanoveno, že kombinaci aktivit nelze provést.

Tuto aktivitu lze kombinovat například s aktivitou **Podpora sociálního začleňování osob a skupin osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím sociálních služeb**, avšak dluhové poradenství není řešeno prostřednictvím této aktivity, protože aktivita podporuje jen základní činnosti. Dluhové poradenství může být součástí fakultativních činností nad rámec základních činností sociálních služeb.

Lze tedy zdůraznit, že v projektu může být podpořeno více aktivit (viz příklad shora), ale každá aktivita výzvy musí být v projektu uvedena v samostatné aktivitě. Bude-li v projektu více druhů sociálních služeb, pak každá soc. služba musí být v projektu uvedena v samostatné aktivitě a členěna na základní činnosti a fakultativní činnosti. Dále musí být vyplněna povinná příloha – Údaje o sociální službě (definováno výzvou).

Při plánování řešení dluhové problematiky, ale i jiných aktivit, se může obec či jiný typ žadatele rozhodnout připravit projektovou žádost samostatně nebo ve spolupráci v rámci svazku obcí. U obcí zařazených do KPSVL je pak nutné propojit aktivity projektového záměru na Strategický plán sociálního začleňování (SPSZ). **V popisu každé aktivity je nutné uvést odkaz na příslušnou část plánu.**

Příklad:

První klíčová aktivita naplňuje cíl č. x a č. y a je v souladu se SPSZ, str. xxx.

*Prvním úkolem je tedy **stanovení cílů**, kterých chce obec/ svazky obcí/ další žadatelé dosáhnout v oblasti boje s dluhy v místním měřítku.*

Příklady cílů, které dle principu SMART musí být měřitelné, ověřitelné v čase, reálné a specifické, pro výzvy KPSVL vždy v souladu se SPSZ:

- Snížení počtu dlužníků o x % (např. za pomoci podání a schválení návrhu na oddlužení)
- Snížení počtu dlužníků o x % na nájemném a službách (obec jako věřitel)
- Snížení celkové dlužné částky na nájemném a službách o x % (obec jako věřitel)
- Vytvoření metodiky sběru dat o dluhové situaci v obci
- Vytvoření systému pravidel pro včasnou detekci dluhů
- Vytvoření systému pravidel pro sanaci dluhů
- Zavedení celkem x preventivních opatření proti nárůstu zadluženosti obyvatel (včetně specifikace těchto opatření)
- Zvýšení úrovně finanční a dluhové gramotnosti cílových skupin (nutno definovat měřitelnost, například měřeno testem finanční gramotnosti před a po absolvování vzdělávání)

Vytvoření metodiky, vytvoření systému nelze podat v samostatném projektu. Tato aktivita musí být součástí projektu, kde je hlavní důraz na práci s cílovou skupinou.

Na stanovené cíle navazují opatření, která jsou plněna v rámci klíčových aktivit projektu.

Systém zaváděných **opatření** proti dluhům by měl být co nejvíce komplexní. Obec na svém území může například:

- Poskytovat **dluhového poradenství** - je možné rozšířit stávající nabízené služby neziskových organizací, navýšit kapacitu a rozšířit okruh cílových skupin stávajícího poradenství obce, zavést dluhovou poradnu jako službu obce, je možno doplnit či zavést různé formy poskytování dluhové poradny (terénní poradenství, ambulantní, telefonní, obecné/ specializované apod.), propojení s terénní sociální službou
- Nastavit efektivní **systém vymáhání dluhů obce** (obec jako věřitel) např. nastavením systému splátkových kalendářů, odpuštění penále, pozastavení úroků z prodlení během plnění splátkového kalendáře aj.
- Nastavit **systém vzdělávání žáků a studentů starších 15 let** (děti, žáci a studenti mladší 15 let **jen v rámci výzev OP VVV) a dospělých** např. formou nákupu služby či v rámci partnerství s neziskovými organizacemi, působícími v oblasti prevence
- Nastavit **systém vzdělávání zaměstnanců obce** pro oblast finanční, spotřebitelské, právní a sociální včetně specializovaného dluhového poradenství (např. zaměstnanci dluhové poradny obce, sociálního odboru, ekonomického odboru, zaměstnanci odpovědní za rozvoj a plánování služeb apod.)
- Nastavit **systém osvěty široké veřejnosti** např. formou kampaní (výstava na velkoformátových panelech, semináře pro občany, e-maily, SMS, informační kampaň v prostředcích hromadné dopravy, články v obecním zpravodaji a na internetových stránkách obce, letáčky, krátké protidluhové video spoty na akcích pro veřejnost apod., viz např. kampaň Sdružení českých spotřebitelů „Podepsat můžeš, přečíst musíš“, Člověka v tísní „Nenechte se podělat, nechte si poradit!“ či kampaně Asociace občanských poraden ve spolupráci s Magistrátem hl. města Prahy „Půjčíš si? Zaplatíš!“).
- Zavést **preventivní opatření** – např. **zákaz podomního prodeje** například jako v městě Cheb (nařízením města 7/2012, tržní řád) a Odry (nařízením města Odry č. 1/2013, o tržním řádu nebo **úplný zákaz nebo regulace všech hazardních her** na území obce
- **Omezit (ne)legální reklamu** na nejrůznější rychlé půjčky, pochybné komerční oddlužovací agentury a rádoby dluhové poradny, např. neposkytnutím inzertního prostoru.
- **Podpořit aktivní spolupráci s Úřadem práce**
- **Nastavit spolupráci mezi zaměstnavateli cílové skupiny a dluhovou poradnou**

Opatření jsou pak součástí klíčových aktivit (například dluhové poradenství, terénní práce s klientem, zvýšení finanční a dluhové gramotnosti skupin apod.). Při přípravě projektové žádosti je u každé aktivity uváděna i vazba na rozpočet, tj. kolik peněz a za co (lidské zdroje, materiální náklady, nemateriální náklady, služby apod.).

U popisu každé **klíčové aktivity** má být uvedeno: **kdo, jakým způsobem, jak často bude aktivitu plnit a jak bude toto plnění dokázáno pro účely monitorování realizace projektu**. Současně je potřeba **sledovat dosažení cíle**, který je v rámci projektu nastaven.

Příklad: KA 1 se bude účastnit během realizace projektu 50 osob, aktivitu zajistí pracovník č.1 (v rámci 0,5 z 1,0 úvazku v projektu) 3 x týdně, doložení např. monitorovacím listem (povinně u Ml 6 00 00), prezenčními listinami, knihou návštěv, kartou klienta. Doporučuje se vést i knihu telefonních dotazů jako podpurnou evidenci, nicméně vzhledem k nízké průkaznosti se nedoporučuje uvádět v indikátorech.

Dluhové poradenství (jako klíčová aktivita)

Oblastí dluhového poradenství v obcích a dalšími možnostmi zavádění opatření proti dluhům v obcích se zabývá např. příručka Agentury pro sociální začleňování (**Vytváření sítí dluhového poradenství – metodika a manuál dobrých praxí**, 2014, ASZ, dostupné online: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/metodiky-a-manualy-dobrych-praxi-asz-2014?limitstart=10>).

„Dluhové poradenství je pro obce přínosem v mnoha směrech. Motivuje občany k legálnímu zaměstnání, k aktivnímu jednání s věřiteli, kterými jsou i obce, snižuje náklady na výplatu sociálních dávek a působí preventivně na kriminalitu. Preventivní funkce dluhového poradenství má totiž dopad i na eliminaci lichvy a nekalých praktik poskytovatelů půjček, protože tam, kde není poptávka, není ani nabídka.“

*„Kvalitní dluhové poradenství musí být poskytováno bezplatně, nezávisle, nestranně a diskrétně. **Pracovníci dluhové poradny musí být odborníci**, kteří přistupují ke každému klientovi individuálně a sledují změny ve finančně právní oblasti. V dluhové poradně musí umět klientovi poradit s hospodařením domácnosti, se sestavením osobního rozpočtu, nastítnit možná řešení snížení výdajů či zvýšení příjmů, posoudit úvěrovou smlouvu, poradit, jak jednat s věřiteli, soudy a exekutory, pomoci sepsat jednoduché žádosti k soudu, informovat klienta o právech a povinnostech, které pro něj vyplývají ze závazkového vztahu, a poučit klienta, jak postupovat, aby se nezadlužil či své zadlužení nezvyšoval“ (viz str. 12 Metodiky ASZ).*

Kromě výše uvedeného se v praxi ukazuje jako zcela klíčové, aby v rámci dluhového poradenství byly k dispozici v dostatečném rozsahu **právní služby**, které často přispívají k obraně klienta před nekalým a nezákonným jednáním lichvářských společností, nepoctivých oddlužovacích agentur a jiných subjektů parazitujících na aktuálně velmi rozšířeném obchodu s dluhy. Správný zásah dluhového poradce za pomoci právníka tak často vede k výraznému snížení dluhu klienta, zlepšení jeho situace a lepší vyhlídky na úspěšné zvládnutí celé nepříznivé situace.

Velmi časté jsou také aktivity takzvaných **oddlužovacích agentur** či „investorů“, kteří nabízejí vyplacení exekucí za podmínky ručení nemovitostí. Úvěrové smlouvy jsou často napsány tak, aby klient smlouvu ve velmi krátké době porušil, a tyto společnosti pak velmi rychle získávají nemovitost klienta za zlomek tržní hodnoty.

Příkladem úspěšné intervence v oblasti oprávněnosti pohledávek věřitelů může být zastavení neoprávněné exekuce, snížení nákladů na vymáhání, snížení sankčních poplatků, zastavení řízení z důvodu neplatnosti rozhodčí doložky, zastavení neoprávněné dražby, žaloba na neplatnost smlouvy o zástavě nemovitosti, podání odporu proti vydanému platebnímu rozkazu aj.

Nezapomínat, že základem každého kvalitního dluhového poradenství je **terénní práce!**

Dluhové poradenství může být poskytováno následujícími poskytovateli, způsoby a formami:

- **Dle poskytovatele:**

- Obcí
- Neziskovou organizací se souhlasem obce, kde nezisková organizace působí
- Typ žadatele je uveden v konkrétní výzvě

- **Dle registrace:**

- V rámci registrované sociální služby dle zákona 108/ 2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších právních úprav – dluhové poradenství jako fakultativní činnost
- nebo jako činnost nepodléhající registraci

V rámci žádosti o projekt bude v případě sociální služby podporováno poskytování pouze těch sociálních služeb, které jsou registrovány v souladu se zákonem o sociálních službách, které jsou zároveň součástí sítě sociálních služeb uvedené ve střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb příslušného kraje (popř. obce) a mají vydané platné Pověření na konkrétní druh sociální služby a typ podporované sociální služby není v rozporu s výzvou.

- **Dle formy**
 - ambulantní
 - terénní

V rámci dluhové poradny je například třeba určit:

1. komu bude poradna sloužit,

2. jaké druhy informací a podpory bude poskytovat (telefonní linka, **poradenství v terénu**, ambulantní služba na kontaktním místě apod.),

3. jaká data a jakým způsobem bude o klientech poradny shromažďovat (i v souladu s požadavky na vykazování OP Z a případně registrované sociální služby),

4. jak bude nastaven systém poradenství (kolik hodin podpory je určeno pro jednoho klienta, jaké oblasti budou řešeny) při:

a) zajišťování běžných činností

- způsoby kontaktování, mapování klientovy situace, identifikace rizikových oblastí v rámci základní analýzy klientovy situace (příčina zadlužení, struktura dluhu, počty exekucí) a návrh spolupráce, sestavení individuálního plánu spolupráce, pomoc s nalezením a formulováním klientova cíle, běžné poradenství v oblasti dluhové problematiky v rámci prevence a řešení zadluženosti

b) spolupráce na vzdělávacích a osvětových aktivitách v oblasti dluhové problematiky

***Doporučení:** poradna bude s každým jednotlivým klientem hledat nejvhodnější způsob řešení tíživé finanční situace, ideální je plánovat dostupnost poradny po celý týden dle počtu CS (min. 30 min./ setkání)*

c) zajišťování specializovaných činností – např. činnost specialisty pro přípravu insolvenčních návrhů

5. dle velikosti a typu cílové skupiny určit počet a frekvenci odborného vzdělávání pracovníků na jednotlivých pozicích.

6. s kým bude poradna spolupracovat – vytvořit síť a navázat spolupráci s NNO/ obcí, zejména sociálním odborem obecního úřadu, s Úřadem práce, Policií ČR, se zaměstnavateli působícími v obci, kde dluhová poradna bude poskytovat své služby.

V. Monitorovací indikátory pro projekty OPZ

Pravidla týkající se monitorovacích indikátorů jsou uvedena v Obecné části pravidel pro žadatele a příjemce Operačního programu Zaměstnanost (dostupně na: <http://www.esfcr.cz/dokumenty-opz>, je vždy nutné zkontrolovat, zda se jedná o aktuální verzi dokumentu), specifické monitorovací indikátory s požadovanými výstupy a výsledky pro výzvu OP Z 26 (či následující) jsou vždy uvedeny v aktuálním znění výzvy. Dotazy ohledně monitorovacích indikátorů jsou mezi často odpovídanými otázkami na fóru Operačního programu zaměstnanost. Indikátory jsou uvedeny v dokumentaci výzev.

Výchozí hodnoty indikátorů jsou většinou stanoveny na 0, cílová hodnota monitorovacích indikátorů je stanovována. V rámci projektů by neměla podpora směřovat pouze k osobám s bagatelní podporou (tj. méně než 40 hodin přímé podpory v době realizace projektu), je potřeba dát důraz na vhodnou déletrvající podporu pro řešení problematiky sociálního začleňování alespoň v některých aktivitách projektu. Měl by být plněn zejména indikátor 6 00 00 celkový počet účastníků.

V 1. výzvě KPSVL jsou uvedeny tyto monitorovací indikátory (platné pro všechny aktivity vyjma sociálního podnikání), do projektu je nutno vybrat **nejméně jeden** z čtyř níže uvedených **MI 6 00 00, 6 70 01, 6 74 01, 6 70 10** u každého ze zvolených indikátorů je třeba nastavit cílovou hodnotu indikátoru a uvést, jakým způsobem bude doloženo jeho plnění v rámci popisu u jednotlivých indikátorů i u klíčových aktivit projektu:

Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Typ indikátoru	Poznámky
6 00 00	Celkový počet účastníků	Účastníci	Výstup	<p>V dokumentech k výzvě OP Z je k dispozici formulář „Monitorovací list podpořené osoby“. MI zahrnuje všechny osoby, které byly podpořeny více než bagatelní podporou.</p> <p>Příklad 1: v případě dluhové poradny klienti, kteří dostali dlouhodobou podporu (více než 40 hodin) během realizace projektu, veškerá práce s klientem včetně vzdělávacích aktivit (školení, nácvik dovedností v oblasti finanční a dluhové, semináře)</p> <p>Příklad 2: aktivita individuální poradenství při přípravě oddlužení (mapování finanční situace klienta, zjišťování dluhů, příprava žádosti, doplnění žádosti, komunikace s insolvenčním správcem).</p>
6 70 01	Kapacita podpořených služeb	Místa	Výstup	<p>Uvádí maximální počet osob, které může podpořená služba či program v danou chvíli (okamžik) obsloužit bez ohledu na to, zda se jedná o anonymní klienty, počet účastníků či osoby s bagatelní podporou. Jedná se o počet osob, nikoliv o počet kontaktů. Tj. počet osob, které mohou být podpořeny v jeden</p>

				okamžik. V některých činnostech či službách lze uvést také pouze počet úvazků pracovníků, kteří danou službu mohou v daný okamžik obsloužit. Příklad 1: v dluhové poradně bude zaměstnán jeden zaměstnanec, tj. indikátor bude 1.
6 74 01	Nové nebo inovované sociální služby týkající se bydlení POZN: NENÍ PRIMÁRNĚ INDIKÁTOR PRO OBLAST DLUHŮ	Služba	Výstup	Sociální služba a jiné podpůrné aktivity, které nově vznikly nebo zkvalitnily svou stávající činnost v souběhu s řešením potřeb bydlení svých uživatelů. Indikátor se netýká počtu osob, ale počtu služeb či programů podpořených v oblasti problematiky bydlení.
6 70 10	Využívání podpořených služeb :	Osoby	Výsledek	Výsledkový indikátor. V indikátoru se uvede počet osob, které využijí službu či program během trvání projektu a jsou uvedeni jako anonymní klienti nebo se na ně vztahuje bagatelní podpora. Příklad 1: počet osob, které absolvovaly různé formy vzdělávání (školení, semináře, workshopy) bez naplnění podmínky 40 hodin bagatelní podpory. Příklad 2: Počet osob, které řešily svou finanční situaci v dluhové poradně (osobním či telefonickým dotazem jako anonymní klienti či klienti s podporou méně než 40 hodin). Příklad 3: počet osob, které byly kontaktovány terénními pracovníky.

Následující indikátory jsou uvedeny z důvodu podpory plánování přípravy projektu s ohledem na cílovou skupinu a provázání cílové skupiny, zvolených opatření plánovaných k realizaci v rámci projektu a výstupů projektu, tedy pro ulehčení přípravy a zároveň smysluplného nastavení.

V případě, že projekt podporu získá, příjemce vykazuje také:

1. **Indikátory výstupu**, které se týkají **účastníků** (např. věk, postavení na trhu práce, případné znevýhodnění atd.)
2. **Další**: Tyto indikátory se budou plnit až v průběhu realizace projektu a v žádosti o projekt mají být uvedeny jako 0. Pokud má žadatel potřebu hodnoty doplnit a vysvětlit, není to bráno jako chybné řešení.

Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Typ indikátoru
6 25 00	Účastníci procesu vzdělávání/ odborné přípravy po ukončení své účasti	Účastníci	Výsledek
6 73 10	Bývalí účastníci projektů, u nichž prevence formou sociální práce naplnila svůj účel	Účastníci	Výsledek

6 73 15	Bývalí účastníci projektů v oblasti sociálních služeb, u nichž služba naplnila svůj účel	Účastníci	Výsledek
6 26 00	Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti	Účastníci	Výsledek
6 28 00	Znevýhodnění účastníci, kteří po ukončení své účasti hledají zaměstnání, jsou v procesu vzdělávání/ odborné přípravy, rozšiřují si kvalifikaci nebo jsou zaměstnaní, a to i OSVČ	Účastníci	Výsledek
8 05 00	Počet napsaných a zveřejněných analytických a strategických dokumentů (vč. evaluačních)	Dokumenty	Výstup

Aktuální výzvy koordinovaného přístupu v rámci OPZ:

1. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) 1. výzva <http://www.esfcr.cz/vyzva-026-opz>

Rozvržení alokací výzvy 03_15_026

Strategický plán sociálního začleňování (SPSZ)	Dílčí alokace v Kč
Ostrava	197 100 000,- Kč
Krnov	49 292 000,- Kč
Osoblažsko	72 622 600,- Kč
Odry	11 380 000,- Kč
Kadaň	57 637 000,- Kč
Roudnice n/L	92 776 700,- Kč
Dubí	34 347 000,- Kč
Chodov	33 735 000,- Kč
Obrnice	29 406 900,- Kč
Štětí	31 675 000,- Kč

2. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) 2. výzva <http://www.esfcr.cz/vyzva-042-opz>

(prezentace ze semináře pro žadatele: <http://www.esfcr.cz/file/9879/>)

Rozvržení alokací výzvy 03_15_042

	Dílčí alokace v Kč
Bruntál	123 756 200,- Kč
České Velenice	25 798 000,- Kč
Frýdlantsko	7 674 800,- Kč
Jesenicko-Mikulovice	124 899 700,- Kč
Klášterec-Vejprty	58 493 500,- Kč
Kolín	107 381 700,- Kč
Litvínov	66 184 500,- Kč
Moravský Beroun	19 667 100,- Kč
Poběžovicko	36 417 700,- Kč
Příbram	41 905 000,- Kč
Ralsko	8 575 800,- Kč
Slaný	37 126 800,- Kč
Velké Hamry	12 696 000,- Kč
Vrbensko	58 825 300,- Kč
Žluticko	32 211 600,- Kč

Doporučujeme vždy zkontrolovat na stránkách www.esfcr.cz aktuální znění výzev!